

ต้องพ้นจากตำแหน่ง...เพราะช่วยแก้ปัญหาลูกบ้าน “แต่กลับทะเลาะวิวาทเสียเอง”

โดยนายปกครอง

คอลัมน์ระเบียบกฎหมายวันนี้ ... นายปกครองมีคดีอุทธรณ์มาฝากผู้ปฏิบัติหน้าที่ก้านัน และผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งมีหน้าที่ตามกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่หลายประการ เช่น ช่วยเหลือนายอำเภอ ในการปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน รับฟังปัญหาและนำความเดือดร้อนของราษฎรแจ้งต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ช่วยเหลือหรือแก้ไข ฯลฯ

ก้านันและผู้ใหญ่บ้านจึงเป็นเสมือนที่พึ่งแรกที่จะต้องรับฟังปัญหาข้อพิพาทและหาทางแก้ไขปัญหให้กับลูกบ้าน และแน่นอนว่าในการเจรจาแก้ไขปัญหาย่อมเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องมีการปะทะอารมณ์ในสถานการณ์ต่าง ๆ การควบคุมอารมณ์อันเกิดจากการขุ่นมัว หุนหัน หรือใด ๆ ก็ตาม จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่งสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าว เพราะหากพลาดพลั้งไปก็อาจต้องพ้นจากตำแหน่งได้ เช่นเรื่องที่จะคุยกันต่อไปนี้ครับ ...

เดิมผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ใหญ่บ้าน ... ได้ปฏิบัติหน้าที่เจรจาตกลงเกี่ยวกับข้อพิพาทของโรงน้ำแข็งที่โม่น้ำแข็งเสียงดังรบกวนราษฎรในหมู่บ้านจนทำให้มีการร้องเรียนต่อผู้ฟ้องคดี และผู้ฟ้องคดีได้นำเรื่องแจ้งต่อเทศบาลแล้ว ต่อมาในการเจรจาปัญหาดังกล่าวเจ้าของโรงน้ำแข็งได้พูดจาหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นผู้ฟ้องคดี จึงทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกันขึ้น โดยผู้ฟ้องคดีและบุตรชายได้ทำร้ายร่างกายเจ้าของโรงน้ำแข็งดังกล่าว จนมีการดำเนินคดีต่อศาลจังหวัดฐานทำร้ายร่างกายผู้อื่น ส่วนการดำเนินการทางวินัยผู้ฟ้องคดีถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง และผู้ว่าราชการจังหวัดได้มีคำสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่ง กรณีถูกฟ้องในคดีอาญาและผิดวินัยฐานประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง

ผู้ฟ้องคดีจึงได้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวและได้ลาออกจากตำแหน่ง ทำให้มีการรับสมัครและเลือกผู้ใหญ่บ้านใหม่ซึ่งผู้ฟ้องคดีก็ได้รับเลือกอีกครั้ง แต่เมื่อนายอำเภอทราบเรื่องจึงได้มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีชะลอการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งจะแล้วเสร็จ

สำหรับผลการพิจารณาอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดี กระทรวงมหาดไทยเห็นว่า การสั่งลงโทษปลดผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านยังไม่เหมาะสม เนื่องจากข้อเท็จจริงยังไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีได้กระทำความผิดตามที่ถูกลงโทษโดยคดียังอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ แต่โดยที่ผู้ฟ้องคดีอยู่ในฐานะผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้ปกครองท้องที่และเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้าน จึงต้องประพฤตินให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ราษฎร แต่ผู้ฟ้องคดีกลับทะเลาะวิวาทกับราษฎรเสียเอง และยังปล่อยให้บุตรชายของตนเข้าทำร้ายร่างกายผู้อื่นจนได้รับบาดเจ็บ พฤติการณ์ถือได้ว่าผู้ฟ้องคดี**บกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง** ตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๗) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๗ จึงให้เพิกถอนคำสั่งเดิมที่ปลดผู้ฟ้องคดีออกจากตำแหน่งด้วยเหตุประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง เป็นให้พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านด้วยเหตุบกพร่องในทางความประพฤติหรือความสามารถ

ไม่เหมาะสมกับตำแหน่งแทน ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่ง โดยผู้ฟ้องคดีได้อุทธรณ์คำสั่งอีกครั้งแต่ผลคือถูกยกอุทธรณ์

ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าตนมิได้กระทำความผิดตามที่ถูกกล่าวหา จึงนำคดีมาฟ้องต่อศาลปกครอง ขอให้เพิกถอนคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน เพิกถอนคำวินิจฉัยอุทธรณ์ เพิกถอนคำสั่งให้ชะลอการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้าน และให้กระทรวงมหาดไทยชดใช้ค่าเสียหาย

คดีนี้ศาลปกครองสูงสุดพิจารณาแล้วเห็นว่าแม้ว่าในระหว่างการพิจารณาคดีของศาลปกครองสูงสุด ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดแก้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ เป็นว่า จำเลย (ผู้ฟ้องคดี) มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๕๑ (ฐานใช้กำลังทำร้ายผู้อื่นโดยไม่ถึงกับเป็นเหตุให้เกิดอันตรายแก่กายหรือจิตใจ) จำคุก ๑ เดือน ปรับ ๑,๐๐๐ บาท โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ยกฟ้องความผิดฐานทำร้ายร่างกายเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัส ก็ตาม แต่ข้อเท็จจริงก็ยังคงต้องรับฟังว่าผู้ฟ้องคดีได้มีการทำร้ายร่างกายผู้อื่นจริง หากใช้ไม่ได้ทำร้ายร่างกายตามที่ผู้ฟ้องคดีกล่าวอ้าง

และแม้ว่าผู้ฟ้องคดีจะถูกผู้อื่นพุดจาหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่น แต่ก็ไม่มีสิทธิที่จะไปทำร้ายร่างกายผู้อื่นได้ โดยเฉพาะในตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านซึ่งเป็นหัวหน้าราษฎรในหมู่บ้านยังไม่สมควรที่จะไปทำร้ายร่างกายผู้อื่น โดยหากมีการกระทำความผิดอาญาในข้อหาหมิ่นประมาทหรือดูหมิ่นผู้ฟ้องคดีซึ่งหน้าจริงก็ต้องไปใช้สิทธิทางกระบวนการยุติธรรมด้วยการแจ้งความร้องทุกข์หรือกล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนเพื่อให้ดำเนินคดีต่อไป ส่วนการที่ผู้ฟ้องคดีได้รับเลือกจากราษฎรในหมู่บ้านให้เป็นผู้ใหญ่บ้านอีกครั้งก็ไม่ใช่เหตุที่จะนำมาลบล้างความบกพร่องในหน้าที่และการประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านในอดีตที่ผ่านมาได้

การกระทำของผู้ฟ้องคดีจึงถือเป็นการใช้อำนาจหน้าที่หรือปฏิบัติหน้าที่ที่ไม่อำนวยความสะดวกและเป็นธรรมและไม่ดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยให้แก่ราษฎรในหมู่บ้าน รวมทั้งไม่สร้างความสามัคคีและความสามัคคีให้เกิดขึ้นในหมู่บ้าน อันเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๗ (๑) และ (๒) และถือเป็นการบกพร่องในหน้าที่และประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ พระพุทธศักราช ๒๔๕๙ ซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดมีอำนาจสั่งให้พ้นจากตำแหน่งได้

การที่ผู้ว่าราชการจังหวัด (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒) ดำเนินการตามคำแนะนำของกระทรวงมหาดไทย (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑) แล้วมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีพ้นจากตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ด้วยเหตุตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว จึงเป็นการชอบด้วยกฎหมายแล้ว คำวินิจฉัยยกคำอุทธรณ์ของผู้ฟ้องคดีจึงชอบด้วยกฎหมายเช่นกัน และการที่นายอำเภอ (ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓) แจ้งให้ผู้ฟ้องคดีชะลอการปฏิบัติหน้าที่ผู้ใหญ่บ้านไปก่อนเพื่อรอผลการพิจารณาอุทธรณ์โดยไม่ปรากฏว่ามีการใช้ดุลพินิจที่มิชอบ กรณีจึงไม่เป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี พิพากษายกฟ้อง (คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. ๑๑๓/๒๕๖๓)

คดีดังกล่าว ... นับว่าเป็นอุทธรณ์และข้อเตือนใจแก่ผู้ที่ดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งจะต้องหนักแน่นในการควบคุมอารมณ์ของตนเองเมื่อเจอสิ่งยั่วเย้าต่าง ๆ และต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับตำแหน่ง ไม่บกพร่องในหน้าที่ โดยต้องปฏิบัติหน้าที่ภายในกรอบของกฎหมายรวมทั้งดำรงตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ราษฎร ซึ่งกรณีที่ต้องพ้นจากตำแหน่งด้วยเหตุเป็นผู้บกพร่องในหน้าที่ และประพฤติตนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งตามมาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๗) ดังกล่าวนั้น จะถือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามที่ทำให้ไม่อาจดำรงตำแหน่งผู้ใหญ่บ้านได้ จนกว่าจะครบ ๑๐ ปี นับแต่วันที่ถูกให้พ้นจากตำแหน่ง โดยเมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าวแล้วถึงจะมีสิทธิได้รับเลือกเป็นผู้ใหญ่บ้านได้ ... ทั้งนี้ ตามมาตรา ๑๒ (๑๒) แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน

(ปรึกษาคดีปกครองได้ที่สายด่วนศาลปกครอง ๑๓๕๕ และสืบค้นเรื่องอื่น ๆ ได้จาก www.admncourt.go.th เมนูวิชาการ เมนูย่อยอุทธรณ์จากคดีปกครอง)
